

UZ DAN ARTILJERIJE

Prošlo je osamnaest godina od onih oblačnih oktobarskih dana — od 7. oktobra 1941. — kakoje formirana prva baterija Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije. Za to vrijeme artiljeri naše Armije prošli su trnovit ali slavan put. Još u danima Oslobođilačkog rata, artiljeri su dokazali da pripadnici ostalih robova, pješaci prije svega, mogu uvijek da računaju na artiljeriju kao na pouzdan oslonac i zaštitu. Te svoje vrline artiljeri JNA naročito su razvijali poslije rata, usavršavajući svoje kadrove na obuci u trupi i u školama, na gadanjima i na zajedničkim vježbama, na poligonima i manevrima. A za to je bilo potrebno i vještine, i zaloganja, i upornosti, i inicijative, a često požrtvovanja i smjeliosti. Zato artiljeri naše Armije uživaju veliki ugled i u očima pripadnika Armije i u očima naših gradana.

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 369 — GOD. VIII.

SIBENIK, 7. LISTOPADA 1959.

IZLAZI SVAKE SRIJEDJE

Prošireni plenum
Kotarskog odbora
SSRN

Na proširenom plenumu Kotarskog odbora SSRN koji je održan u ponедjeljak 5. o. m. pred narodnih zastupnika Mija Leme i ing. Zvone Jurišića, te poljoprivrednih stručnjaka, prisustvovao je i sekretar Kotarskog komiteta SK Šibenik Ivo Družić. Na ovom plenumu raspunjeno su daljnji zadaci perspektivnog razvoja poljoprivredne proizvodnje. U referatu predsjednika NO-a kotara Bože Radića kao i u diskusiji istaknuto je da se odmah pride ostvarivanju tog plana na širokom frontu i uz pomoć svih društvenih faktora. U narednih nekoliko godina predviđeno je da se u poljoprivrednu uloži investiciona sredstva u vrijednosti od oko 3 milijarde i 400 milijuna dinara i to najvećim dijelom za unapređenje ratarskih i voćarskih kulturnih, za nabavku mehaniziranih sredstava, te za proširenje krmne baze. Za ostvarenje svih tih zadataka veliku pomoć pružiti će tek nedavno osnovana poljoprivredna stanica, koja će djelovati kao ustanova sa samostalnim finansiranjem.

Referat o perspektivnom razvoju poljoprivrede kao i diskusiju objavit ćemo u slijedećem broju lista.

PROSLAVA „DJEĆJEG TJEDNA“

U Šibeniku je započela proslava „Dječjeg tjedna“ koji se održava od 4. do 11. listopada. Općinski odbor društva „Naša dječa“ odlučio je u tu svrhu organizirati nekoliko značajnih manifestacija. Osim predavanja za roditelje, koja se već održavaju po osnovnim organizacijama društva „Naša dječa“, predviđeno je izvođenje kinopredstava na trgu ispred Narodnog kazališta, kojom prilikom će se prikazivati crtani i dokumentarni filmovi. Nadalje će se tri posljednja dana ovog Tjedna više grupa pionira i izviđača upoznavati sa saobraćajnim propisima, dok će stanovnik broj djece čuvati parkove i hranični golubove. U toku ovog Tjedna vršit će se prodaja prigodnih markica, a na javnim priredbama naplaćivat će se još dva dinara koja će ići u prilog Fonda za zaštitu djece. Na istaknutim mjestima u gradu izvješće su zastavice kao i prigodni plakati na posebno uređenim panoima.

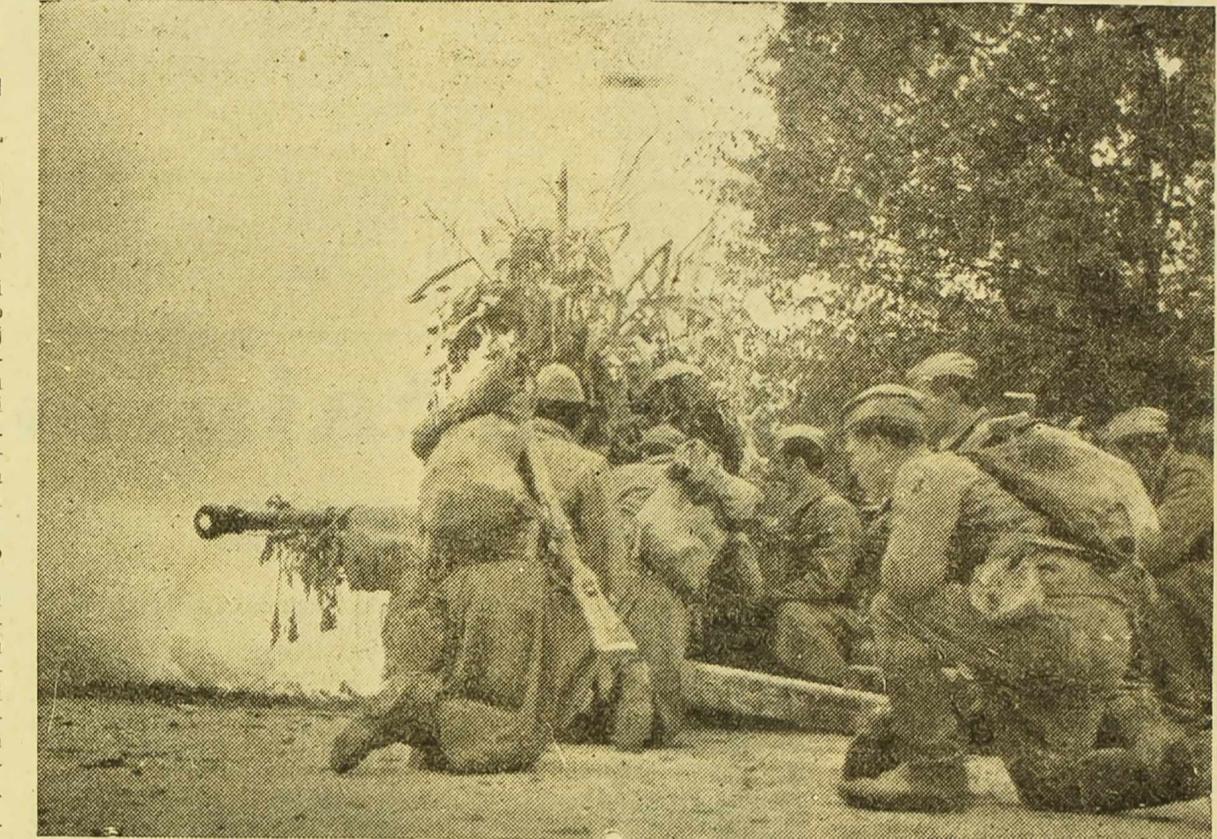
U diskusiji je naročito bilo riječi o kooperaciji. Drug Slavo Vestić je istakao potrebu pobolj-

Plenum Općinskog komiteta SK Drniš Povećati obradive površine

Nedavno je u Drnišu održan plenum Općinskog komiteta SK na kojem se raspravljalo o unapređenju poljoprivrede i o ideološko-političkom radu članova SK. Sastanku je prisustvovao i drug Nikica Dmitrović, organizacioni sekretar Kotarskog komiteta SK. Izveštaj o perspektivama razvoja poljoprivrede i zaštitu području općine a istakao je i ulogu veterinarske stanice.

Na Plenumu je, između ostalog, izneseno da će poljoprivredno dobro „Petrovo polje“ u Drnišu uskoro proširiti kompleks obradivog zemljišta na oko 600 hektara. U bliskoj budućnosti pristupit će se dalnjem proširenju obradivih površina, ali će se prethodno morati riješiti problem navodnjavanja i izgradnje akumulacionog jezera u Kljacima. Za te radove, koji su već u toku, potrebna su zamašnja investiciona sredstva. Istaknuta je potreba proširenja kapaciteta postojeće vinarije na oko 400 vagona. Uz vinariju se predviđa organiziranje pogona za izradu sokova od grožđa i višanja. Povrhajen je rad poljoprivredne zadruge u Unešiću, koja postiže sve bolje rezultate na uzgoju vinograda, voćnjaka i jačanju stočnog fonda. Ta zadruga vrši obimne pripreme za osnivanje jednog savremenog peradarnika. Također i zadruga u Miljevcima radi na proširenju vinograda i voćnjaka i stočnog fonda. Uprava te zadruge ima namjeru da se ozbiljnije pozabavi uzgojem peradi. Poljoprivredna zadruga „Gradina“ uzgajat će oko 5000 ovaca, otvorit će peradarnik, a ujedno se misli i na izgradnju klaonice i hladnjake u Drnišu. Da bi se ti planovi mogli uspešno realizirati bit će potrebno potpuno zalaganje svih organizacija i kada, koji radi u zadružnim organizacijama. Posebno je istaknuta uloga poljoprivrednih stručnjaka, koji će trebati da pruže punu podršku za ostvarenje tih planova.

U diskusiji je naročito bilo riječi o kooperaciji. Drug Slavo Vestić je istakao potrebu pobolj-

Savjet za rad i radne odnose

U porastu broj nesreća pri radu. Oklijevanje poduzeća u primjeni plaćanja po jedinici proizvoda

Nagli razvoj industrije na području našeg kotara, a naročito u Šibeniku uvjetovao je i naglo povećanje broja zaposlenih. Samo od 1957. do danas broj lica u radnom odnosu povećao se od 22.212 na 25.364. Perspektivnim planom razvoja šibenske komune, do 1961. godine predviđa se zaposlenje preko 3000 novih lica. Cinjenica je, da uporedi s povećanjem broja zaposlenih, raste i broj nesreća pri radu, što kod nas ne bi moral da bude normalna pojava. U prvom polugodištu 1957. godine bilo je 1498. nesrećnih slučajeva na radu i 22 tisuće 646 izgubljenih radnih dana, a u prvom polugodištu ove godine bilo je 1697 nesrećnih slučajeva na 27.998 izgubljenih radnih dana, a na 13.18 postoji takođe i broj nesreća pri radu, što kod nas ne bi moral da bude normalna pojava. Na našem području ima ljeplih primjera, koji pokazuju da uporedi s brojem za bolju organizaciju i strožnjim zaštiti na našim poduzećima iznese pred vijeća proizvođača Kotara i općina. Istovremeno

slično. Manje se govorilo o subjektivnim slabostima u tretiranju ovog problema od strane uprave poduzeća, organa radničkog upravljanja i društvenog političkih organizacija. Cinjenica je da se u mnogim poduzećima nesreće pri radu desavaju novopradošloj radnoj snazi, koja se u našim uvjetima naglog pretvaranja u industrijsku zemlju, regрутirajući do dočučerašnjih i još uvijek polovičnih zemljoradnika. To je ne normalan proces. Ali je isto tako točno, da se novi radnici najčešće zapošljavaju bez ikakvog prethodnog obučavanja, a toga nema ni u toku radnog procesa. Iako gotovo sva poduzeća raspolažu s potrebnim zaštitnim sredstvima, mnogi radnici ih ne upotrebljavaju, što dovodi do češćih nezgoda, a rijetko se za taj nemar disciplinski odgovara. Na našem području ima ljeplih primjera, koji pokazuju da uporedi s brojem za bolju organizaciju i strožnjim zaštiti na našim poduzećima iznese pred vijeća proizvođača Kotara i općina. Istovremeno

no je preporečeno svim radnim kolektivima da o toj problematici raspravljaju radnički savjeti dva do tri puta godišnje. Ako stanje HTZ službe postane zajednička stvar svih faktora poduzeća, a ne samo briga referenta, onda će se broj nesreća pri radu znatno smanjiti.

Pored ovoga, članovi Savjeta su analizirali i aktuelnu situaciju u poduzećima nakon izvršenih ispravaka minimalnih osobnih dohodaka, pa je utvrđeno da je presek minimalnih osobnih dohodaka za ovu godinu oko 10.672 dinara, što je za 1288 dinara više od onoga u 1957. godini.

Ustanovljeno je da su sve privredne organizacije na našem području donijele na vrijeme nove tarifne pravilnike. Prema podacima do najvećeg povećanja prosječnih tarifnih stavova od

u ogledalu

Slabo paljenje

tica za „Okupljanje za francuski Alžir“. Navodno osnivačke stranke uzeli su taj „herojski“ prizvuk od kratice Britanskog kraljevskog zrakoplovstva — RAF. To ime imalo bi postići sličan efekt onome što su ga proizvodile bombe tog zrakoplovstva za vrijeme Drugog svjetskog rata. Samo toliko očekivana eksplozija francuskog RAF-a slabo je odjeknula u svijetu. Kakvo punjenje, takva eksplozija.

Skromna želja

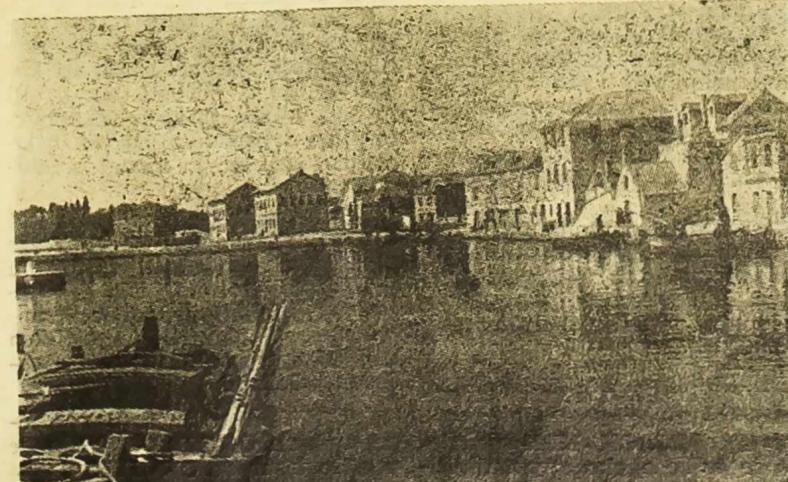
Potkomitet UN za utvrđivanje činjeničnog stanja u Laosu, koji je nedavno oformljen, dobio je ovih dana jedan neobičan zahtjev od laoske vlade. Traži se 6 helikoptera i veliki dio aviona.

Saznaje se, da je jedan član Komiteta bio začuden ovim trebovanjem i da je uzviknuo: „... pa ovi traže čitavu aviaciju.“ Upućeni turde, da nema mesta nikakvom čudjenju. Po bunjenici, naime drže veliki dio teritorija i komunikaciju u svojim rukama i vladinim ljudima jedino preostaje, da putuju avionima.

Neki promatrači ističu, da nije nimalo slučajno što se u nazivu stranke nalaze tri slova RAF (u Francuskoj to je kra-

Vodičani i Jadranska magistrala

VODICE — Vodičani su odlučili, da pripravni dočekaju prolaz

Jadranske magistrale pokraj svoja mesta. Dobrovoljnim radom i prolazima dočekaju pokraj samog kombinata, gdje će se izgraditi mala servisna stanica za manje popravke na automobilima. Na ovom dijelu izvršeno je i trasiranje u svrhu postavljanja savremenog osvjetljenja što će ga postaviti u svojoj režiji „Dalekodvod“ iz Zagreba. Vodičani također misle i na uređenje terena za parkiranje, koje će se vjerovatno nalaziti negdje u blizini kupališta „Blata“.

Izgradnjom tih objekata mještane će vodice biti spokojne dočekati prolaz Jadranske magistrale pokraj svoga mesta.

J. Jurićev

T.D.

U spomen na borce VIII. brigade Zbor birača u Drnišu

Nebo je bilo tmurno, olovni oblacici ovili su planinske vijenice Dinarskog masiva. Plješivica se usjekla mnogima u sjećanju onog decembarinskog dana, kada su kolone boraca VIII. brigade napredovalile, kao bujica prema Kninu. Od onih tegobnih dana prošlo je mnogo godina. Slučajno sam se našao, na podnožju Crnog vrha, desno od mene gordo se uzdiže Plješivica, ovog jutra svatova maglom. U Golubiću je romnjala kiša, poslije prvog snijegova blato je ucratalo tragove ljudskih i životinjskih nogu, poneka seljačka kola umorno se kotrljavaju cestom. Iznad sela u jednoj blagoj kotlini leži groblje. Pokušao sam vratiti uspomene ratičnih dana, kada smo zakapali mnoge mrtve, poznate i nepoznate. Trajao sam ne bih li našao bar koji natpis palih, ali nigrde ni tražio.

Mnogi mladi ljudi koji su u ono vrijeme bili djeca, sjećaju se kolona njemačkih kamiona i horđi četnika, koji su u neredu bježali prema Grahovu. U gostonici sjedio je mladić. Htio sam mu se približiti. U mislima sam tražio, da pogodim da li ima ono-

liko godina koliko mi je potrebno, da mi ispriča kakav svoju uspomenu. Toliko se sjeća, kada su vodili cestom prema Kninu Branu Bogunovića, koga su odredi KNOJ-a uhvatili negdje iznad Strmice. Branio se s dva pištolja, posljednjim metkom pokušao je samoubistvo, ali je bio sprječen. Mladić je pričao: »Bio sam na cesti. Vidi sam mu lice, bradato i mrko, nisam znao tko je. Kasnije sam čuo da je Brane bio vojvoda zapadne četničke oblasti Bosne i Dalmacije.«

U svojoj odori vodvoda je pojgnute glave koračao cestom, praćen odredom mlađih Knojevaca. Mnogi se svjet okupio, da vidi po posljednji put jednog od organizatora svih nedjela u Kninskoj krajini. Narod je nije promatrao povorku, koja je šutke gazila prema Kninu. Poneka suzata otokrila se niz lice žena. To nisu bile suze sažalnice, nego odraz gnjeva usjećenog u srca majki, koje je ovaj zlostvor mučio gotovo 4 godine. Mnogo toga sam i zaboravio, priča ovaj mladić, ali ponekad slušam priče svojih

mještana u dugim zimskim večerima.

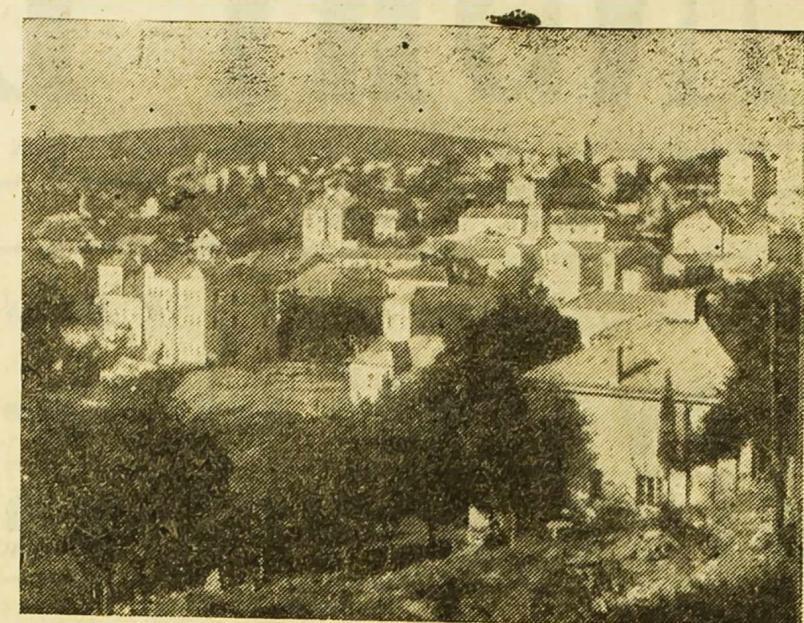
Možda je htio ponešto još ispričati, ali nije bio u stanju da reproducira sve ono što je proživio. U ono doba to je bilo jedno šarenilo dogadaja poprskano krviju i bolom, za njegovu malu dječaku glavu. Danas nakon toliko proživljelih godina, njemu su se slike iskrstalizirale i on sam ih drugačije promatra. Danas je čovjek saživljen sa stvarnošću, odgojen u socijalističkom duhu, koji je u stanju da realno ocjenjuje i predoči sam sebi slike iz ratnih dana. Ovo tiho selo

posijano na nekoliko brežuljaka, krije svoj nepisan roman, gdje kioničar neće biti u stanju da ispiše sve. (mg.)

Policijska škola u Drnišu započela rad

Drniš — Ovdje je započela rad II. klasa političke škole, koju počinje 40 lica. Osigurana su i materijalna sredstva za normalan rad. Ovi dani izabran je sekretar aktivna, a za upravitelja škole postavljen je Ivica Pamuković.

-m-

Panorama Drniša

Ususret značajnim proslavama

Pražnik Dana Republike, kao i 3. prosinca, 15. godišnjica oslobođenja Knina, narod ovog kraja proslavit će na veoma svećan način, povezujući ih najtješnje s općenarodnom proslavom 40-godišnjice KPJ i SKOJ-a.

Odbor za proslavu, koji se nešavno sastao raspravlja je o načinu i obimu proslave.

U Kninu će se povodom ovih značajnih proslava održati svečana sjednica Narodnog odbora i Općinskog komiteta Saveza komunista.

Knin

Kipar bez desne šake

Nikola Štrbac pok. Petra iz Kistanja, rođen 1925. godine, iako bez šake na desnoj ruci izradio je poprsje svog oca i majke.

Poslije rata, radeći poljoprivredne poslove Nikola je našao ručnu bombu, koja mu je odnijela desnu šaku. Nikola je nepismen, jer ga otac nije htio školovati. On je gluhanjem, kao i trojčiću njegove braće, koji se bave zemljoradnjom.

Nikola je pokazivao dosta smisla za kiparstvo. On je bez ičije pomoći i savjeta, nepismen i bez desne šake, koristeći prigib desne ruke u laktu i držeći čekić u lijevoj ruci, izradio poprsja svojih roditelja. Poprsje Nikolinog oca bilo je izloženo na »Nacionalnoj izložbi« u Beogradu. Nikolini radovi odaju osnovne crte kipa - primitivca s posebnim konturama i oblicima, koji ne zadiru u detalje.

Kip majke

Obraduje se političke teme

U svih 50 osnovnih organizacija Saveza komunista na području kninske općine, uspješno se nastavlja proučavanje tema iz Programa SKJ i drugih kongresnih materijala, a prema utvrđenom planu.

U tom radu učestvuje, 30 članova aktiva predavača, koji svoja i redavanja povezuju i primjenjuju na aktuelne i praktične probleme u komuni. U okviru predavanja pokreće se diskusije.

Predavanja su dobro posjećene, što pokazuju da vlada veliki interes među članstvom osnovnih organizacija SK. Ima lijepih primjera, da ovim predavanjima prisustvuju članovi SSRN i Nacionalne omladine. Tako u Očestvu na gradilištu poduzeće »Vladimir Gortan« pored članova SK prisustvovalo je još i oko 60 drugih radnika.

U Strmici, također, postalo je posve uobičajeno, da ovakvim predavanjima prisustvuju i ostali mještani.

Proučavanje Zakona o osnovnoj školi

Članovi kolektiva osnovne škole u Kninu na radnom sastanku nastavnika vijeća u prisustvu učitelja područnih odjeljenja iz Kovačića, Kninskog polja, Vrpčića i Potkonja proučavali su prošle subote, Zakon o osnovnoj školi. Nakon toga raspravljalo se o novom načinu provjeravanja znanja i ocjenjivanja učenika, te o ulozi škole u profesionalnoj orientaciji učenika.

Ovaj sastanak bio je vrlo koristan. Problematika o kojoj se raspravljalo doprinijet će ostvarenju mnogih zadatka nove škole.

Prilikom osnivanja Komunističke partije Hrvatske, komunisti u Hrvatskoj preuzeli su slijedeće obaveze:

1. da čiste Partiju od frakcijskih elemenata i bore se za njenu čistoću, jedinstvo i boljevizaciju;

2. da učvrste organizacionu Partiju i prošire njene redove;

3. da mobiliziraju mase u obrani zemlje od fašističke i ratne opasnosti, te na pitanjima dnevne opasnosti, na pitanjima dnevnog života i demokratizacije zemlje.

Članovi Partije su, shvaćajući osnivanje KPH i preuzeće obaveze, kao prelomnu tačku u životu Partije na putu njenog održavljivanja, prihvatali te zadatke s velikim odusjevljenjem. Hrvatska je u to vrijeme u odnosu na ostale kraljeve Jugoslavije imala razvijenu partisku organizaciju, koja je i po kvaliteti članova bila sposobna da izvrši preuzete zadatke. U 233 gradskih i seoskih čelije bilo je obuhvaćeno oko 1250 komunista. U Dalmaciji je broj članova Partije bio manji, ali je njihov utjecaj na narodne mase bio veoma snažan. Prema tome, uzimajući u obzir prilike u zemlji, kao i u međunarodni konflikt koji se već nazirao, komunisti u Hrvatskoj bili su sposobni da kongresne obaveze provedu u život.

Centralni komitet KPH, izabran na Kongresu, međutim već u svom prvom istupu preko proglaša, nije zauzeo pravilne stavove prema nekim ključnim pitanjima politike u Hrvatskoj. U proglašu su se već nazirale klice njegovog kasnijeg desnog skretanja, koje je dovelo do intervencije CK KPJ. CK KPH podjele je teškoće oko stvaranja širokog narodnog fronta i precijenio demokratska uvjerenja vod-

stava gradanskih partija. Stvaranje Narodnog fronta zamišljeno je kao akcija, putem sporazuma sa Šefom Hrvatske seljačke stranke i Samostalno-demokratske stranke, koji nisu bili spremni da Komunističku partiju gledaju kao ravnopravnog partnera u bilo kakvim akcijama, ali su istovremeno računali na njemu podršku u borbi protiv režima. Naravno da takav usmjerenje akcija na istrgavanje narodnih masa ispod utjecaja buržoaskih političara putem sporazuma s njima nije mogla dati nikave rezultate. Rad na stvaranju jedinstva odozdo bio je za-

nemaren.

Na istoj liniji pravljene su pogreške i u stvaranju Stranke narodnog fronta. S njenim legaliziranjem i ulogom u stvaranju opozicionog bloka se pretjerivalo. Partija se na selu odrekla stvaranja vlastitih organizacija i forsirala lijeve frakcije u kružu HSS i njenih organizacija. CK KPH prepustio je svoju brigu oko politike na selu t. zv. »seljačkoj komisiji«, kojoj je dao rukovoditi položaj. Ljudi iz komisije, inače pošteni borci, bili su još uvijek zasićeni sitnburžoaskim i pseudoseljačkim utjecajima, koji su im mnogo smetali u radu.

Pored »seljačke« formirana je i sindikalna komisija. I njoj je prepušten rukovoditi položaj u sindikalnoj politici. Na taj način, uz Inicijativni odbor Stranke narodnog fronta, Centralnom komitetu je ostalo malo rukovoditi položaj.

CK KPJ oštro je kritizirao oportunitizam CK KPH i kada je postalo jasno da CK KPH u takvom sastavu ne može naći načina za sprovođenje zaključaka

Kongresa, bio je smijenjen. Na čelo KPH postavljen je privremeno rukovodstvo.

Opasnosti koje je u sebi krilo desno skretanje CK KPH, bile su velike. Ipač je Partija u Hrvatskoj imala u tom razdoblju velikih uspjeha, zahvaljujući upravo i ljudima iz rukovodstva, koji su duboko i iskreno bili vezani za radnički pokret. Veliki uspjesi postignuti su u omasovljenju partiske organizacije i u njenom povezivanju s narodnim massama. Utjecaj Partije snažno je porastao. Mada lijeve frakcije u HSS nisu bile partijske organizacije, one su odigrale veliku i važnu ulogu u razgolicanju gradanske politike vodstva HSS.

Veliku pomoć partiskoj organizaciji u Hrvatskoj u ispravljanju njenih grijesaka pružao je лично drugi Tito. On je sudjelovao u radu partiskog savjetovanja 1939. god., a isto je pružao podršku novom CK i kasnije.

Prva konferencija KPH ovako je ocijenila u svojoj rezoluciji protekli period:

»... osnivanje KPH u sklopu KPJ imalo je pozitivnih rezultata, omogućilo je približavanje Partije širokim radnim masama grada i sela u Hrvatskoj. Partija je stekla velike simpatije raznim borbama za svakodnevne interese tih masa. Ali Konferencija je isto tako konstatirala, da je KPH mogla postignuti mnogo bolje rezultate u tom radu, da je prijašnji CK KPH poslje Prvog kongresa prišao pravilno ostvareni i rješavanju zadataka koji su mu bili na kongresu stavljeni u dužnost. Rukovodstvo se pokazalo nedoraslo i nesposobno kod izvršenja tih zadataka, pravilo je krupne organizacione i političke pogreške. Napuštao je liniju sa-

mostalne politike radničke klase, prepustalo vođenje Partije buržoaskim vodstvima HSS i SDS, zaboravilo je na svoj najvažniji zadatak da izgradi jaku partizijsku organizaciju i očisti je od raznih oportunističkih i tudičkih elemenata.«

Poslije sporazuma Cvetković-Maček teror prema komunistima se pojačao. Počela su hapšenja komunista i njihovo zatvaranje u koncentracione logore. Uslovni život su se naglo pogoršali, a narodne mase počele su se trijentizati. KP je sve više postajala inicijator i organizator masovnih akcija. U demonstracijama pale su i žrtve. Koalicioni režim odlučio je da bude dosljedan u svojoj reakcionarnoj politici. Kada su jednom Mačeku pitali, zašto je policija pučala na demonstrante, odgovorio je: »Putem čemo i oput!«

U takvim okolnostima Partija je počela uvelike proširivati svoje organizacije. U tom radu nastočio se isticao, Rade Končar. Jedino u Dalmaciji, gdje su se u vodstvu zadržali frakcionari, nije išlo kako treba. God. 1938. tamo je postavljeno novo rukovodstvo, ali je i sljedeće godine stanje bilo još vrlo teško. God. 1939. počela je odlučna borba protiv frakcionaša. U borbi za ozdravljenje organizacije u Dalmaciji angažirali su se CK KPJ i CK KPH, te njihovim podrškom stanje u Dalmaciji sredeno. God. 1940. održana je Pokrajinska konferencija i izabrani novi Pokrajinski komitet.

To je bila velika pobeda partizanske organizacije u Hrvatskoj. Ta godina je uopće bila godina uspjeha KP u Hrvatskoj, godina završena Prvom konferencijom KPH.

L. Lj.

REFORMIRANA GIMNAZIJA

Nakon niza godina nestrpljenja, iščekivanja i različitih nuda konačno su se rezultati reforme gimnazije počeli ostvarivati od 15. kolovoza ove godine. Tog dana stupio je, naime, na snagu novi Zakon o gimnazijama, čemu je prethodilo nekoliko dokumenata, u kojima su bila razrađena pitanja uloge, zadatka, strukture i organizacije nove gimnazije. U njemu su došla do izražaja shvaćanja onih naprednih prosvjetnih radnika, koji su kroz proteklih 10 - 15 godina pokretali pitanje školske reforme.

U školskom sistemu nova gimnazija predstavlja jednu od raznovrsnih škola, u kojima omladina, prema svojim sklonostima i sposobnostima, može nastaviti odgoj i obrazovanje stećeno u osnovnoj školi.

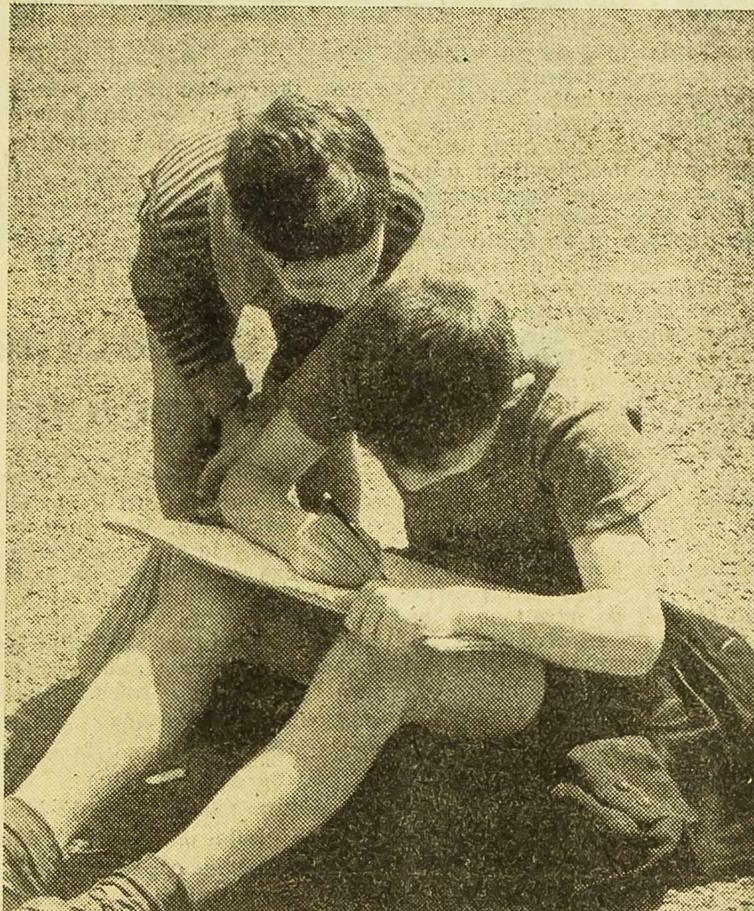
Gimnazija je škola općeg obrazovanja. Ona pruža savremeno opće obrazovanje na višem nivou i u širem obimu i ostvaruje opće ciljeve odgoja. No, ima i svoje posebne odgojno - obrazovne zadatke, po čemu se i razlikuje od ostalih škola drugog stupnja. Ona sposobljuje svoje učenike za dalje školovanje na fakultetima, visokim školama i umjetničkim akademijama, ali im daje i takva znanja, da se učenici, koji je završe mogu i neposredno uposliti u većem broju zanimanja. Dakle, s te točke gledišta ima i karakter završne škole. Gimnazija prema tome za razliku od ostalih škola drugog stupnja daje izvrsne mogućnosti mladim ljudima, jer osim što mogu birati fakultet koji žele, omogućava im i neposredno uključivanje u odgovarajuća zvanja.

Jedan od društvenih zadataka gimnazije je i da ukaže pomoći odraslim građanima. Ovu svoju ulogu gimnazija može ostvarivati na razne načine. U prvom redu tu ulogu može izvršavati organiziranjem tečajeva. No, mnogo značajnija su dva druga oblika djelovanja gimnazije u vezi s obrazovanjem odraslih. Jedan od tih oblika su posebna odjeljenja u gimnaziji za obrazovanje odraslih. Takva odjeljenja mogu se osnivati u svakoj gimnaziji, gdje to budu zahtijevale društvene potrebe. Polaznici ovakvih posebnih odjeljenja u svemu su izjednačeni s redovnim učenicima, t.j. uče po istom nastavnom planu i programu, školovanje traje četiri godine i t.d., jedino su iz pedagoških razloga, s obzirom na odraslu dob, izdvojeni u posebna odjeljenja. Konačno treći oblik predviđa osnivanje gimnazije kao posebne odgojno - obrazovne ustanove za obrazovanje odraslih. Takve ustanove primjenjivale bi osnovna načela o or-

ganizaciji i radu gimnazije, ali i ma i ograničenih odstupanja. U prvom redu takve gimnazije mogu pohađati samo osobe u radnom odnosu i preko osamnaest godina života. Nadalje školovanje u takvoj gimnaziji za obrazovanje odraslih traje dvije godine. Osim toga, dok se u gimnaziji odgoj i obrazovanje postiže nastavom, proizvodnim radom, slobodnim aktivnostima i praktičnim tečajevima, dотле je u gimnaziji za obrazovanje odraslih nastava jedini oblik njezine odgojno obrazovne strukture. Ovaj oblik gimnazije moći će se ostvariti tek nakon izrade posebnih planova i programa za te ustanove.

Nova reformirana gimnazija oslobađa se tradicionalne struktu-

(Nastavak na 2. strani)

Problemi radničke omladine

Više povjerenja

Aktivnost radničke omladine na rješavanju pitanja unapredenoja proizvodnje, još uvijek nije zadovoljavajuća.

U nekim poduzećima nije se dovoljno vodilo računa o snazi i udjelu mlađih proizvodača u procesu proizvodnje. Osim toga većina radničke omladine je sa sela, vezana uz zemlju i nedovoljno je zainteresirana za produktivnost rada u privrednoj organizaciji. Rad tvorničkih komiteta

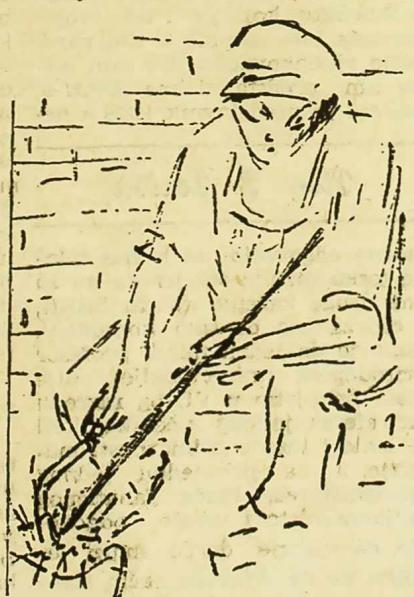
i sekretarijata aktiva NO-e je veliko zanimanje za stručno uzdizanje i obrazovanje. Kotarsko sindikalno vijeće organiziralo je raznovrsne forme obrazovanja radničke omladine i članova sindikata. Tako je Radničko sveučilište organiziralo seminare za strane jezike, za političke i društvene nake, ekonomiku poduzeća i slično, koje je završilo 223 omladinca. Isto tako, održani su kraći seminar za školovanje kadrova za rad u rukovodstvu sindikalnih podružnica, razni stručni seminari, koji su trajali osam mjeseci, a završilo ih je 150 mlađih perspektivnih radnika. Daktiografski tečaj je završilo oko 40 polaznika.

Nedovoljna zastupljenost omladine u organima upravljanja, proizlazi iz toga, što omladina tek stupa u radni odnos, ona je bez potrebnih radnih navika i prve grijeske tumačene su kao posljedica njihove neozbiljnosti.

Da pogledamo kako je omladina zastupljena u organima upravljanja — radničkim savjetima, upravnim odborima i raznim komisijama. U radničkim savjetima od ukupno 1231 člana, 192 su omladinci. U upravnim odborima od 357 ukupno biranih, ima 37 omladinaca. Ovaj broj mlađih ljudi, aktivno učestvuje u rješavanju problema poduzeća. Međutim, omladina nije zahvatila u cijelini ovaj problem. Omladinci bi trebali najviše raspravljati o sljedećem: učenicima u privredi i njihove prinadležnosti, plaćanje mlađih radnika, njihov smještaj i ishrana, produktivnosti rada, društveno - ekonomsku politiku u proizvodnji i t.d. Iako se o ovim pitanjima vodila stalna briga, ona su rješavana samou malom broju poduzeća.

Radnička omladina pokazala je

Pored ovih akcija za obrazovanje radničke omladine a i starijih radnika, radilo je nekoliko centara za podizanje nivoa ekonomskog obrazovanja proizvodača. Otvorena je i jednogodišnja redovna škola za obrazovanje radnika i večernja Srednja ekonomski škola u trajanju od četiri godine, koje je pohađalo oko 190 omladinaca. Fizički odgoj omladine preko radničkih sportskih igara, bio je veoma intenzivan i sistematski. U 22 radna kolektiva osnovano je 150 različitih sportskih ekipa s oko 1500 mlađih radnika. (A)

Reformirana Gimnazija

(Nastavak sa 1. strane)
re i uskog intelektualizma i ukapča se u život kakav jest, a ne kakav je bio. To će postizati proizvodnim radom, slobodnim aktivnostima i praktičnim tečajevima. Zakon određuje obaveze učenika gimnazije, da za vrijeme školovanja provode dva mjeseca na proizvodnom radu, koje organizira škola, odnosno koji ona odobri. Slobodne aktivnosti učenika gimnazije predstavljaju u prvom redu aktivnost samih učenika, koju oni samostalno organiziraju i izvode, a na kraju škola vrši samo određeni pedagoški utjecaj pružanjem pomoći i savjeta. Treba napomenuti, da za razliku od osnovne škole, u gimnaziji i po novom Zakonu ocjenjuje se samo uspjeh u nastavnim predmetima i vladanju. Dakle ono isto, što se i do sada ocjenjivalo. Slobodne aktivnosti nisu podvrgnute ocjenjivanju kao u osnovnoj školi. Ovo iz razloga, što se ovdje zaista radi o aktivnostima samih učenika, koje oni samostalno izabiru i odlučuju se za njih. Kad bi se one ocjenjivale, moglo bi doći do neželjene i štetne pojave, da se učenici iz bojazni pred neuspjehom ustežu u bavljenju slobodnim aktivnostima i odabiru ono, što je lakše, a ne što njima odgovara.

Usprkos tome, ocjenjivanje u reformiranoj gimnaziji sadrži mnogo novog u odnosu na dosadašnje. Samo što se to novo ne odnosi na neke vanjske elemente, već u prvom redu na elemente, koji se uzimaju u obzir kod ocjenjivanja uspjeha u nastavnim predmetima i vladanju, kao na pr. znanje učenika iz nastavnog predmeta, sposobnost pravilne interpretacije i pravilne primjene stečenog znanja, te zalažanje učenika u učenju i radu,

prof. Ivo Livaković

Uz 40-godišnjicu
SKOJ-a

Na dva tri dana prije napada fašističkih sila na Jugoslaviju 1941., članovi SKOJ-a viših razreda šibenske gimnazije namjer nim kašljanjem protestirali su protiv propovijedi jezuite patera Poglajena, koje je držao prigodom tako-zvanih duhovnih vježba u crkvi sv. Frane. Bila je to skromna akcija, ali politički značajna. Time je još jednom bila ispoljena odlučnost članova SKOJ i lijevo opredjeljenih drugih naprednih učenika, da se javno, otvoreno pruži otpor fašističkim frankovačko - ustaškim i drugim elementima, kojih se je utjecaj u tzv. Banovini Hrvatskoj sve više osjećao, čemu je kumovalo službeno vodstvo HSS-a u Zagrebu, a i u pokrajini.

U tim uvjetima duhovna siva eminacija tih reakcionarnih snaga na šibenskoj Gimnaziji bio je don Ante Letinić. Znatno prije početka duhovnih vježba, zadnjih u staroj Jugoslaviji, don Ante je bio najavio posebno te nalažavajući, da će za više razrede propovijedi držati pater Poglajen iz Zagreba, koji se je oda zvao njegovu pozivu. Patera Poglajena najavio je kao veoma učenog i poznatog govornika, kao čovjeka, koji »u današnje teško

OČEKUJU POMOĆ

Jednom smo prolazili pokraj prostorija »Aerokluba« Šibenik. Kroz poluotvorena vrata naziru se konture mladića zaokupljenih oko izrade avionskih modela. O štropu visi prašnjava žarulja »bez života«. Svakog časa mladići prilaze vratima da bi mogli bolje vidjeti ono što rade. Čuju se glasovi: — Daj mi čekić, — Čekaj dok ja završim. I tako danas, sutra, ... Svakog dana dolazili su omladinci i pravili modele.

Pokrenut rad omladine u Miočiću

Omladinska organizacija u Miočiću može se ubrojiti među najslabije na kotaru. Već duže vremena u njoj je stanje nesređeno. Osim toga omladina nije izvela niti jednu radnu akciju. Može se slobodno reći, da omladinsko rukovodstvo snosi najveći dio odgovornosti što se organizacija gotovo i ne osjeća u mjestu. Pored toga, ni ostale političke organizacije nisu ništa poduzimale da se pokrene rad omladine.

Međutim, nakon godišnje konferencije, koja je nedavno održana u Miočiću, očekuje se mnogo boji rad omladine. Tom prilikom omladina je izabrala novo rukovodstvo na čelu s predsednikom Vladimirom Martićem i na kraju je obećala, da će njihova organizacija u dalnjem radu pokazati mnogo veću aktivnost.

V.M.

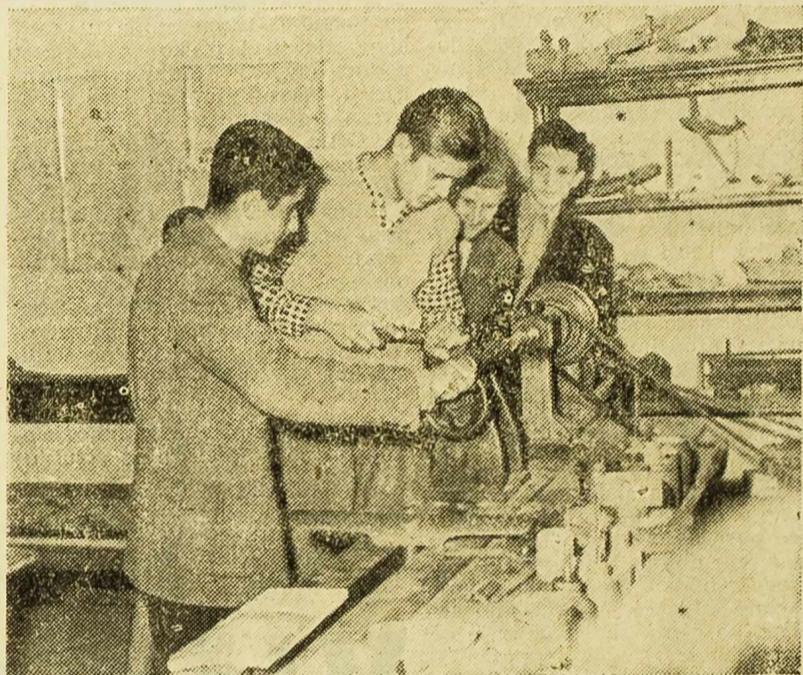
Vrata »Vala« su širom otvorena. Na zidovima nekoliko požutjelih slika. I jedan brod našao je u tim prostorijama sklonište. Vani, pokraj samih vrata grupa omladinaca živo raspravlja o jedriljari. Pa dobro zašto ne uđete u prostoriju, dobacim. Je dan mi odgovori: — Sto ćemo unutra. Raditi ne možemo iako bi vruće željeli. Nemamo alata, nemamo sredstava...

***
U gradu postoji i Radio - klub, ali ama baš ništa nismo učinili da ga razvijemo. Nismo ni pokušali da mu udahnemo život. Omladinci se interesiraju za klub. Htjeli bi da rade ali kako, s čim?

***
Svako jutro susrećemo mališane, učenike osnovnih škola. Jedan nosi čekić, drugi klijesta ili pilicu, treći komad dašćice ili

pak model broda i aviona. Oni će se smjestiti u klupe i nastaviti rad na koljenima, jer posebnih radionica nema, a niti alata. Mališani se raduju tom poslu, ali su uvjeti nikakvi. U takvim prilikama djeca će brzo zaboraviti na svoje brodove, avione i jedrilice i prihvati se drugog posla. Jurit će ulicama i nekorisno gubiti vrijeme.

***
Klubovi Narodne tehnike su najpozvaniji da rade na tehničkom odgoju omladine. Međutim, za problem tehničkog odgoja morali bi da se ozbiljnije pozabave i društveno - političke organizacije u komuni. Prvenstveno je potrebno osigurati sredstva i klubove Narodne tehnike i školske radionice opskrbiti alatom, koji je nužno potreban za tehnički odgoj. (MK)

Lekcija pateru Poglajenu

doba može mladim ljudima dati najbolji i spasonosan odgovor na pitanja koja im pritišću dušu, a posebno u vezi s pogubnim materializmom, koji je, nažalost, prilično u modi (otprilike tako).

Svakako don Antu je itekako zanimala pojava sve očitijeg širenja »pogubnog materijalizma« među učenicima viših razreda, a pod kojim je on podrazumijevao simpatije za marksizam i komunizam, za Sovjetski savez, postojanje KPJ i SKOJ-a i njihovo djelovanje u Šibeniku i na Gimnaziji. Za to je on imao i razloga i dokaza. I njegovi istomišljenici među učenicima, posebno sjemeništarci i neki drugi klasičari u mješovitim razredima s realcima, obavještavali su ga o tim pojavama. Tako je on znao za simpatije nekih učenika prema Republikanskoj Španjolskoj, za širenje »Nove riječi«, glasila SDS, u kome je neko vrijeme bilo i naprednijih shvaćanja. Njemu je bilo poznato da postoje snage, koje se bore i utječu da dačka organizacija »Junak«, koja je bila potpuno u rukama frankovačko - ustaških elemenata, ostanje sa što manje članova, a koju je, nakon sporazuma Cvetković - Maček na šibenskoj gimnaziji

ziji došao osnovati osobno sam gospodin dr. Protulipac, voda križara. Protiv ispada »junakovaca«, u stvari ustaša i frankovaca, koji su tom prilikom izlazeći s osnivačke skupštine u zgradu gimnazije vikali »Dolje Jugoslavija«, pa čak i »Živio Pavelić«, predstavnici SKOJ-a protestirali su kod vodstva HSS u Šibeniku, koje je i od svojih pristaša bilo saznao o tim parolama »junakovaca«. Bio sam među tim predstvincima SKOJ-a, kojima je predstavnik HSS-a ne-

meništarac ironično dobio, da će, na primjer, za gradnju ceste od Šibenika do Knina biti dovoljno na umjetan način u laboratoriju stvoriti odgovarajući broj radnika, a njemu profesor odlučno odgovorio, da on tako nije kazao. Malo nakon toga taj profesor (kojem se imena više ne sjećam) morao je napustiti šibensku gimnaziju pod pritiskom i don Ante. Bilo je to početkom 1940. godine, na kraju I. polugodišta, kada je razrednik profesor Ante Drndić, komunist, iznoseći polugodišnji uspjeh razreda, posebno istaknuo taj dogadjaj kao moralnu mrlju razreda, rekavši da ima i takvih koji ogovaraju svoje profesore. Onaj je sjemeništarc sam ustaša i pokušao opravdati, ali ga je profesor Drndić prekinuo time, da koga svrbi da se taj i češe, i da je ta stvar prošla.

Don Ante je znao i drugih činjenica iz viših razreda.

A i njemu samome desila se u spomenutom razredu neprijatnost kojoj je sam bio kriv, a što ga je, izgleda, i kasnije peklo, jer je bio potpuno ispašao iz takta. Htio je da suzbija velik utjecaj knjige »Nauka o postanku čovjeka« od dr. Ljubomira Živko-

Piše: P. Periša

moćno odgovorio, da je nas mlađe teško razumijeti, jer da mi za one druge kažemo da su fašisti, a oni za nas, da smo komunisti. Znao je da jedan mladi profesor prirodopisa (mineralogije), nije ništa primjetio u VI. bg razredu na referat jednog učenika, koji je iznio i tezu o primarnosti materije, a na primjedbu jednog sjemeništara, inače fanatičnog antikomuniste i ustaše, odgovorio, da vjeruje da će nauči u spjeti da na umjetan način stvoriti živu čeliju, našto mu je sje-

AKO JE TO TVOJA ŽELJA...

Ispraćajući sina, jedna majka je sa suzama u očima rekla: »Idi sine, kad ti to želiš. Ti ne ćeš poginuti. Jer, ti si u pravu. I tvoj stariji brat, kad je odlazio, rekao je da ne će poginuti. Ako ga negdje susretneš, reci mu da sam ja dobro. Neka se ništa ne brine. Eto, sad hajde. I daj da te još jednom poljubim. Iako ja plačem, to je samo onako zbog rastanka. A sad, zbogom.«

Da li je to bila samo jedna majka i jedinstven slučaj? Ne. Majke su ispraćale djecu borce, gurajući im u torbu još jedan zamotuljak. Teška srca slale su ih tamo, znajući, da im ni ovamo ne bi bilo bolje, znajući da ne bi bili sretni u praznoj kući, bez srećnih trenutaka mladosti.

I kada je došao kraj patnjama, svršetak teškog krvoprolića, majka je željno očekivala da zagrije svoju djecu. Taj dan je i dočekala, ali je zagrila samo jednoga sina. Umjesto toplog, majčinog zagrijaja svog miljenika, majka je poljubila partizansku spomenicu i zagrlila njegovu pušku.

* * *

Kažu, da vrijeme liječi rane i da davne događaje prekriva velom zaborava. Bio jedan sunčan majski dan, vedar. Pred mnoštvom naroda jedan mlađi borac govorio je o jednoj herojskoj generaciji nove zemlje, o njenim uspjesima, radu i njenim podvizima. Govorio je o jednoj manifestaciji snage i zadovoljstva, o životima punim elana, životima željnijim života borbe, pobjede — kao eho toga odzvanja je omladinski korah, vesela pjesma se izvila iz stotine grla, odzvanja je život novog vremena.

Tamo na drugoj strani 14 omladinaca zabavljaju se rukometnom loptom. Onda na zelenom

sagu slet djevojaka i oduševljeni pljesak ljudi, koji prate skladne i elegantne pokrete.

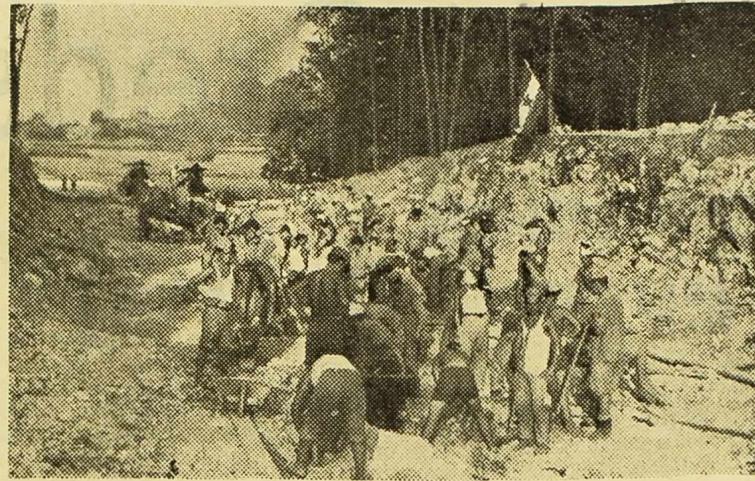
Netko bi mogao pomisliti da su ti mlađi ljudi utrošili vrijeme samo na te »gluposti«. Ali ipak nije tako. Onaj mlađi je jučer bio u tvornici za strojem. On je, osim toga, član radničkog savjeta i omladinski rukovodilac u svom poduzeću. Onaj drugi je srednjoškolac. Njegovo mjesto je prije podne u školi, a poslije podne uz knjigu. Ovu djevojku je isto tako srednjoškolka, a ona tamo radnica. Borbu, dakle vode i oni. I to istinsku borbu za bolji i ljepsi sutrašnji dan.

Jedan grad je bio pun ljudi a najviše omladine. Okupili su se da proslave zaista svoj Dan mladosti. Onaj mlađi borac je još govorio o toj našoj omladini, o tim mlađim i poletnim ljudima, a u mnoštvu naroda našla se i jedna starica — majka. Došla je da čuje sina, koji upravo sad snažnim glasom nastavlja: »Ova omladina nastavlja nihovu borbu, borbu omladine bez mlađosti. Oni će osvetiti krv svojih ratnih vršnjaka i dokazati da su sposobni ponjeti teret novog vremena.«

* * *

Majka se sada sjetila posljednjeg ispraćaja svoga miljenika. Vidjela je njegova još dječačka leđa sa zelenom torbicom u koju je gurnula posljednji komad crnog kruha. Vidjela je vrijeme jedne nedozivljene mlađosti. Sjetila se teških pruhujalih dana. Kad je njezin sin završio govor, pošla je kući, da još jednom pogleda sliku svog dječaka. Zatim će baciti pogled na ulicu, na grad, koji odzvanja od pjesme vesele mlađosti. I poželjet će da tako zauvijek ostane.

Miodrag Vučasinović

Najljepši trenuci na trasi

Spuštalala se sasvim nečujno, neprimjetno, prohладna osjećavačujuća noć nad Demir Kapijom. U naselju su gorila svjetla. S obližnjeg zvučnika, čula se pjesma. Dolinom se razlijegala melodija, ruševi tišina. Ova noć nije bila kao obična. Pomislio bih da je ona donijela neku sjetu, kada su brigadi umukli, misleći na svoje najdraže, ostavljene u Šibeniku, Zrenjaninu, Novom Sadu... Negdje, u blizini, netko je započeo pjesmu, najprije polako, pa sve jače. Prihvatali su i ostali gromko, veselo. Naselje je pjevalo. Pjevala je šuma, trasa, barake... Pjevala je mlađost.

Sve brigade dobro rade, Sibenska im primjer dade.

Pjesma mlađosti, nadjačavala je melodiju iz zvučnika. Na trenutak je prekinuta pjesma. Začuo se poznati glas »spikerice«. »Poslije večere, sve brigade na igralištu radi čitanja dekadnog izvještaja. Ponovno je počela pjesma. Omladinci su s nestreljenjem očekivali rezultate de-

setodnevног rada. Rezultat naše pjesme, rada, žuljevitih ruku, norma, znoja... .

U besprijekornom redu, brigade su došle na igralište. Pozdravljeni aplauzom i uvicima, na tribinu su stupili komandanti brigada. Iza njih bio je komandant naselja. — Brigade, mirno! — začuo se glas dežurnog. Šest stotina mlađića i djevojaka, zauzeli su taj stav. Nad Demir Kapijom, ponovno je zavladala tišina. Tišina puna napetog isčekivanja. Komandant naselja prilazi mikrofonu. Svima je zastao dah. Trenutak je postao vječnost. Činilo nam se kao da nikada neće početi čitanje izvještaja. Konačno zvučnik je zabrujao: — Po četvrti put šibensko - splitska brigada proglašava se udarnom... — Ho - ruk za Šibenčane, hura, hura, hura... Iz šest stotina grla, zaorili su povici. Stajali smo ponosni i sretni. Ponovno je zaorila pjesma: Druže Tito, mi ti se kunemo... Pjesma je prkosila noći, tišini, umoru... .

S. Grubač

vića, pa je donio knjigu o istom predmetu, a koju je bio napisao O. Blažić, mislim fratar, da bi njome obezvrijedio knjigu Živkovića i potvrđio istinitost kršćanske dogmatike. Počeo je lijepo i prijazno kako je on uvijek nastojao da izgleda. Prihvatio se da čita tekst iz te knjige jedan realac, kojega su neki drugi realci stalno bockali. Tako su ga njegovi susjedi bockali dok je čitao, pa je morao prekidati čitanje, a don Ante je strpljivo nastojao da prestane to prekidanje i potmuli smijeh. Ali to nije prestajalo. To ga je razbjesnilo. S podjuma je prišao čitaču, zgrabio knjigu, odnio je i njome tresnuo o katedru. Neobično crvena lica okrenuo se prema razredu i s podjama povikao »crvenci, crvenaci, ovo vam smeta« udarajući pritom palcem i »srednjakom u svoj tvrdi bijeli ovratnik. I muha se mogla čuti, jer su i klasičari i realci gledali u nj iznenadeno i nijemo. Osjetio je da je podlegao slabosti, te je tihim glasom kazao: »Đaci, ne valja ovako, ne valja«, ali čitanje nije nastavljeno.

Suzbijanje utjecaja marksizma na đačku omladinu bilo mu je strast, zadača njegova života, koju je kao katehetu uporno izvršavao. Bio je taktičan i uvijek nastao da takav bude. Đacima se obraćao s vazda pripravnim smješkom, koji je trebac da ulije povjerenje. Stariji i iskusniji đaci, članovi SKOJ-a i drugi na-

predni daci, znali su da je tavanjština samo sastavni dio don Ante borca protiv marksizma, nauke i napretka. Don Ante je znao pojedincu, za kojega nije bio siguran da li je naklonjem komunizmu, priči i sa smješkom tražiti od njega da mu bude »malo živjili«, da bi mogao (kako je govorio), »da vidi i osjeti što misli i što mu je na duši.«

Sada je trebalo da i pater Poglajen svojim ugledom vještog i učenog crkvenog govornika pomogne nastojanja don Ante. U stvari sve je to bilo dio akcije klerikalnih i fašističkih snaga u Banovini Hrvatskoj na suzbijanju utjecaja naprednih i demokratskih snaga, a posebno i prevenstveno utjecaja Komunističke partije i Saveza komunističke omladine Jugoslavije.

Daci viših razreda ne bez zanimanja očekivali su propovijedi patera Poglajena. Organizacija SKOJ-a očekivala je uobičajene propovijedi. Ali pater Poglajen ipak je iznenadio.

Kraj glavnog oltara u crkvi sv. Franje stajao je vitak i košturnjavčev, gotovo bujne crnoprosjede kose i tamno žučkaste boje lica, u zakopčanoj crnoj mantiji. Njegova pojava djelovala je prično sugestivno.

U prvoj propovijedi naveo je ove primjere:

Na sovjetsko - finskom frontu umire smrtno ranjen mlađi sovjetski vojnik. Mraz i vedro stakleno nebo. Pogledom uprtim u

nebo on šapčući zaziva Isusa i Mariju, da ga spase.

Na francusko-njemačkom frontu sukobile se patrole i jedan mlađi Nijemac ostaje smrtno ranjen. Francuski oficir vadi brevir, klekne, i čita, ali na zaprštenje čuje kako Nijemac tiho šapće »Heil Hitler«.

Primjeri su bili i previše providni. Članovi SKOJ-a i drugi napredni daci bili su ogorčeni. Rukovodstvo SKOJ-a gimnazije odlučilo je da se pateru Poglajenu treba suprostaviti, i to namjernim kašljanjem, kad on bude ponovno počeo grubo govoriti protiv SSSR-a, marksizma, napretka i nauke. Sutradan pater Poglajen govorio je protiv materijalizma i darvinizma. Počelo je namjerno kašljanje. Don Ante se nemoćno vrpolio i pogledavao čas u jedan, čas u drugi red klupa i potračavao smetano čas k drugom redu. A pater Poglajen, prividno miran, podigao je ruku i s dlanom okrenutim prema slušaocima kazao: »Polako, polako, drugovi. Bio sam među našim radnicima u Belgiji, ali se nisu tako ponašali.« Riječ drugovi, ironično je nagnio. Ipak nije dalje nastavio propovijed.

Idućega dana, u subotu 5. travnja 1941., bila je ispunjena. Poslije ispunjedi izlazio sam iz crkve sa Žikijem Bulatom i Pivac Matom. Na unutrašnjim vratima stajao je don Ante. Stavio je ruku Žikiju na ramena i upitao ga, da li iskreno pristupa na sutraš-

nju pričest, tražeći od njega iskren odgovor i obećavajući mu da mu neće ništa-bili zbog iskrenosti. Žiki mu je odlučno odgovorio, da nije iskreno. Pitao je i Matu, koji mu je jednako odgovorio.

Osvanula je nedjelje, 6. travnja 1941. U katedrali bila je pričest. Već se saznao da su njemački fašisti bombardirali Beograd. Prije odlaska iz crkve don Ante je, pomalo uvijeno, objavio, da je i Jugoslavije u ratu i izrazio uvjerenje, da će sve biti u redu i da će se uskoro opet naći zajedno u školi. Bilo je jasno na što on misli pod onim »u redu«.

Koji dan nakon toga gojenici don Ante i patera Poglajena frankovci i ustaše, »uzeli su vlast«.

»Uzorni momci, dika i ponos u vojničkom redu u ljetnim uniformama i čizmama jugoslavenske artillerije, koje su tako prilagodili da podsjećaju na njemačke, sa slovom U, svaki dan marširali su u crkvu..., a u Kninu kosili su prve žrtve i sijali stravu.

Zatim su se kao lješinari dovkli talijanski fašisti.

Skojevcu su po direktivi Partije sakupljali i sakrivali oružje. Pred njima i naprednom omladom bili su dani krvave i nepomirljive oružane Narodnooslobodilačke borbe protiv fašizma, okupatora i domaćih izdajnika, pod vodstvom Partije i Tita.

Mala anketa Radnička omladina govori

Nedavno je Kotarski komitet NOH-e izvršio zanimljivu anketu među radničkom omladinom u nekim poduzećima u Šibeniku i Kninu. Od 300 anketiranih omladina u tvornici lakih metala »Boris Kidrič«, 217 živi u selu. Nekvalificiranih ima 58, a 159 sa svašrenom osnovnom ili stručnom školom, 15 su visokokvalificirani radnici i 176 kvalificirani. Polukvalificiranih ima 62, 15 je bez kvalifikacija, 33 su službenici. U izvršnom odboru sindikalne podružnice ima ih 4, a u Vijeću proizvodača 2. Prosječna plaća iznosi 9.300 dinara,

U poduzeću »Velimir Škorpik« od 174 anketirana, ima 2 visokokvalificirana, 29 kvalificiranih, 4 polukvalificirana, 3 nekvalificirana, 44 omladinka žive kao sami i podstanari.

Da pogledamo koliki je interes radničke omladine za daljnje školovanje i obrazovanje: 40 želi da pohađa Srednju tehničku školu, 9 političku, 61 šoferski kurs, 21 Srednju ekonomsku, 13 Radničku gimnaziju, 12 Mušićku školu, 14 daktilografski tečaj. Nekoliko mladih radnika izrazilo je želju da uče strane jezike. Ove brojke ipak nešto govore. (A.)

Svakodnevno iganje djece na mjestima gdje im svakog časa prijeti opasnost očito govori, da u našem gradu nema dovoljno prostora za fizički odgoj omladine i pionira. Cesta na Baldekinu stalno je zauzeta mališanima, koji se zabavljaju loptom. Svakog časa tule automobilске sirene i škripe kočnice, dok mališani u zadnji čas bježe s ceste, da bi ponovo nastavili igru. Oni drugi pred Gradskom vijećnicom strahuju da ne razbiju okolna stakla ili uniše vrijedne historijske spomenike na katedrali.

Dok svi gradovi u Jugoslaviji rade na izvršavanju odluka Prvog kongresa za fizičku kulturu, dotele je kod nas sve po starom. U našem gradu nije uspjela sabirna akcija za izgradnju sportskih objekata. U završnoj analizi Šibenik je u toj akciji zauzeo jedno od posljednjih mesta u Republici.

Škole u gradu ne posjeduju ni najminimalnija sredstva za fizički odgoj. Rad u I. osnovnoj školi odvija se na pločniku ispred škole. Učenici III. osnovne škole

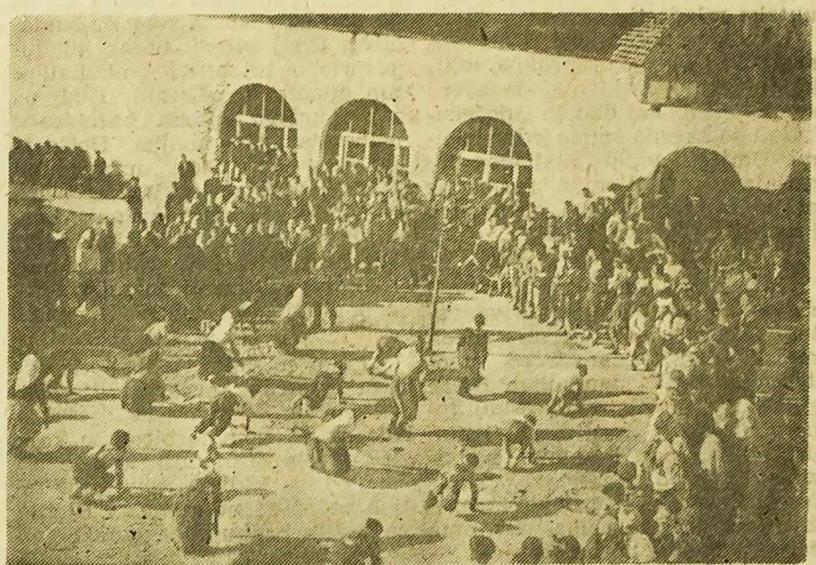
rade u razrovaniom dvorištu, koje je ili blatnjavo ili pokriveno gustim slojem prašine. A IV. osnovna nema čak ni to! U boljem položaju nalazi se Škola učenika u privredi i Industrijska škola, koje posjeduju solidnu dvoranu u vlastitoj zgradi. Srednja ekonomskiška škola provodiće nastavu fizičkog odgoja u prostorijama »Partizana«.

Izgleda da Šibenik nije na moru. Domaći plivački klub postoji,

ma dovoljno čamaca. Jednom su mlađi veslači bili prisiljeni, da na prvenstvenoj trci veslaju u starom čamcu, koji je služio samo za uvježbavanje početnika.

Za stolni tenis vlada veoma veliki interes, STK »Šibenik« ima oko 80 pionira i omladinaca, koji svakodnevno treniraju u svojim starim i neprikladnim prostorijama. Taj klub nema ni najnužnija financijska sredstva za nabavku loptica.

S malo truda i razumijevanja,

Centar za uzdizanje omladinskih kadrova

Omladinska škola uskoro počinje drugu godinu rada. Škola je zbog stanovitih metodskih promjena dobila naziv Centar za uzdizanje omladinskih kadrova. Dok je prošle godine postojao samo jedan razred, ove će se godine otvoriti, zbog velikog interesa omladine, dva razreda sa stotinjak polaznika. Glavna ra-

zlika u metodskoj promjeni rada sastoji se u prijelazu s teoretskog na praktični dio izučavanja materijala. Polaznici Centra će odlaziti na razne sastanke u škole, poduzeća, ustanove, tvornice, da bi se neposredno upoznali s problemima komune.

(A)

ali omladini ne pruža onoliko koliko ona traži. Plivalište na Pakleni nije opskrbljeno sredstvima koja su potrebna za plivački sport. Prošle godine započeli su radovi na izgradnji ali se ponovila naša stara bolest — što započnemo, ne dovršimo.

U veslačkom klubu »Krka« ne-

ovi problemi mogli bi se lako riješiti, a naročito problem izgradnje jednostavnih sportskih terena. U gradu postoji nekoliko neuredenih prostora koji bi se mogli pretvoriti u igrališta i tako zadovoljiti potrebe i želje naših najmladih. Prikladni tereni postoje na Baldekinu, kod gimnazije i doma »Partizana«, ali ih treba uređiti.

-d-

Završeno šahovsko prvenstvo Gimnazije

Prekinuta tradicija

Nije trebalo mnogo, pa da na ovogodišnjem III. pojedinačnom šahovskom prvenstvu Gimnazije ostane sve po starom. Nastupili su kao i dosad, najbolji šahisti. Borba je bila nepoštedna o čemu svjedoče samo tri remija, nema neporaženih, postignut je napredak u kvaliteti igre i konačno za

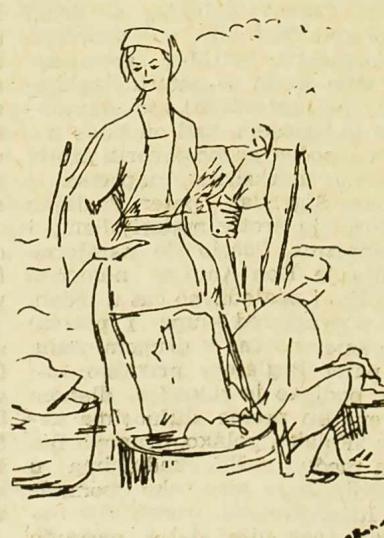
prijatno iznenadio debitant Bujas, koji je uz najprimjernijeg učesnika turnira Klarića, također dobio nagradu za veliko zalaganje. S druge strane najveće iznenadenje je slab plasman Eraka, koji je šestim mjestom razočarao svoje navijace.

Na kraju turnira u svom govoru, predsjednik NO Igor Lučev odao je puno priznanje šahistima Gimnazije za postignute rezultate na širenju šahovske vještine u našem gradu i izrazio zahvalnost upravi šahovskog društva, koja je uvjek izlazila ususret njihovim akcijama. (Z)

MINIJATURA S PRVENSTVA

Alavanja — Batarela

1. e4 e5 2. Sf3 Sf6 3. Lc4 Se4: 4. Se5: De7 5. 0-0 (?) De5: 6. Tel d5
7. d3 Le6 8. Lb3 Ld6 9. f4 Lc5+
10. Kf1 Dd4 i bijeli predaje. (Z)

Surađujte u prilogu

„mladi“

Otidi - i
voli

Cekao sam
na proplanku
neutažene čežnje,
bio sam plav,
od mjesecne
i tužan —
od čekanja.
Cekao sam.

Ti nisi dolazila,
jer nisi ni čeznula
za bespomoćnim treptajima
utruulog neba.
Ti nisi dolazila,
jer ne voliš plavu sutor,
zato otidi...

A ja ču na olupini
uspomenu
zaploviti koritom
nabujale tuge,
Otidi i ne vraćaj se
Otidi — i voli...

Ivo Medić, Gimnazija

gradska kronika

Izložba esperantista U čast 40-godišnjice KPJ i SKOJ-a

U čast 40-godišnjice KPJ i SKOJ-a, društvo esperantista »Stjepan Ninić« Sibenik priređuje u svojim prostorijama, ulica Bratstva i jedinstva 10 (kod Gradske biblioteke), izložbu »Esperantisti u historiji KPJ«. Izložba će trajati od 10.-13. ovog mjeseca, a bit će otvorena sva-kog dana od 16 do 20 sati, a ne-djeljom od 8 do 20 sati. Ulaz je sloboden.

Društvo ujedno organizira te-faj međunarodnog jezika es-pe-ranto, koji počinje 20. ovog mje-seca. Tečaj će trajati tri mjeseca, a upisina iznosi 500 dinara za odrasle i 300 dinara za omladinu. Upisivanje se drži za vrijeme o-dizvanja izložbe.

ŠIBENIK KROZ TJEDAN

NARODNO KAZALIŠTE

Subota, 10. X. — L. Zilahy:
MUZIČKI PAJACI — Početak predstave u 20 sati.

Nedjelja, 11. X. — P. Kukolja:
KONFUZJUN U GETU — Početak predstave u 20 sati.

KINEMATOGRAFI

»TESLA«: premijera američkog filma — ZADATAK MAJORA LEKSA — (do 9. X.) Premijera američkog cinema scope filma u boji — SUNCE SE OPET RAĐA — (10. do 14. X.)

»20. APRILA«: premijera ame-ričkog cinemascop filma — OBRAĆUN NA ATLANTIKU — (do 10. X.) Premijera domaćeg filma — PET MINUTA RAJA — (11. do 14. X.)

»SLOBODA«: američki film — DOLINA NASILJA — (do 9. X.) Premijera domaćeg filma — RAFAL U NEBO — (10. do 15. X.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 10. X. — II. narodna — Uli-ca Bratstva i jedinstva. Od 11. do 14. X. — I. narodna — Ulica Božidara Petranovića.

MATIČNI URED

ROĐENI

Zoran, sin Ante i Zorice Kre-čak; Zdravka, kći Josipa i Darin-ke Šilov; Jovanka, kći Jove i Mi-lice Lukarović; Biserka, kći An-te i Ruže Polugubić; Mile, sin I-vana i Anice Tadić; Marijan, sin Jure i Andre Barišić; Željko, sin Ante i Lucije Šegedin; Željko, sin Stipe i Jerke Vidović; Mate, sin Frane i Marije Širinjic; Bo-riš, sin Marka i Ike Bašić; Mla-denka, kći Špire-i Rose Gnidić; Željko, sin Ivana i Tereze Bašić; Željka, kći Ždravka i Anke Cvitan; Nevisa, kći Iva i Tonke Tanfara; Gordana, kći Andelka i Dinko Nišić; Stipe, sin Ljube i Ane Skgor; Joško, sin Jakova i Marije Grubišić; Dinka, kći Nike i Smiljanke Gulin; Marisa, kći Milana i Antice Kabić; Milena, kći Božidara i Jerke Kalabrić; Elen, kći Vinka i Vjere Guberi-na; Nikica, sin Ivana i Jele A-rambić; Tončica, kći Tomislava i Vjere Mikulandra; Milijana, kći Marka i Angeline Bračanov; Žrinski, sin Biserka i Mihovilke Pelajić; Luiza, kći Klaudia i Bo-žene Lauri; Tomo, sin Nike i Ljubice Kolar; Dražen, sin Dane i Marije Sekso; Željko, sin Ante i Karmele Klisović; Milenka, kći Mije i Ane Radić; Joško, sin Mat-a i Ane Perica; Marica, kći Jera-ka i Mande Jukica i Boris, sin Mirka i Vanje Culina.

VJENČANI

Štrkalj Josip, vodoinstalater i Čala Slavica, službenik; Štauder Vladimir, službenik i Kundaca Mirjana, službenik; Obra-đović Niko, službenik i Karađo-ždenka, službenik.

UMRLI

Jadrešić Ante Borisa, star 1 dan.

Iz kancelarije suca za prekršaje

Kasno podnošenje prijava TREBA POMOĆI

U ladicama i fasciklima suca za prekršaje NO općine Sibenik nalazi se velik broj prijava, koje očekuju rješenje. Pretežan broj prijava podnesen je zbog šumskih šteta, odnosno sjeće i spašenja.

Izazivanje, tučnjava i 8 dana zatvora

Dogodilo se ovog ljeta pred hotelom »Krka« za vrijeme ugodnih večernjih zabava i plesa. Dva stranca, Talijani, su dvije zemljakinje i dvije domaće, sibenske djevojke sjedili su za jednatom stolom. Nedaleko nih „usidrili“ su se četvrtica mladića. Kad je počeo ples dvojica mladića prilaži se na kojim su sjedili Talijani i zamolili djevojke za ples. One su, nalazeći se u društvu, odbole. Nastalo je dobaranje, a kasnije i uvredljive riječi. Kad je završio ples, mladići su pošli sa strancima i djevojkama i opet — dobacivali i izazivali.

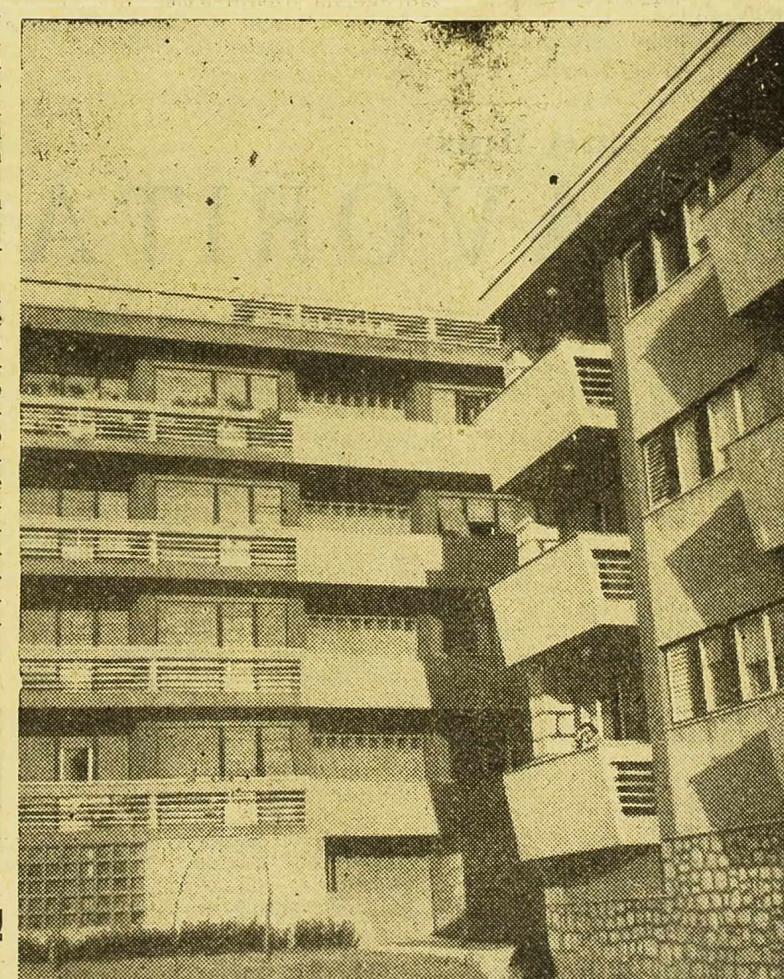
Slijedeće večeri situacija se ponovila, s tom razlikom što su se u društvu domaćih plesača nala-zili dva nova mladića. Naravno, i inicijator pogrdnih riječi ostao je isti. Kad je i druge veče-ri završio ples, mladići su otpri-tili strance. U Ulici Matije Gupca mladići su zametnuli svadu i tuču.

Taj slučaj dospio je kod općinskog suca za prekršaje. Jedan mladič kažnjen je sa 8 dana zatvora, drugi sa 4.000 dinara, a osta-čvojica sa po 2.500 dinara. Mladič, koji je kažnjen sa 8 dana zatvora, žalio se Vijeću za prekršaje kotara, koje je potvrđilo rješenje općinskog suca za prekršaje.

Protiv Talijana obustavljen je postupak, jer je ustanovaljeno da oni nisu bili krivi.

Gradit će se autobusna stanica

Na posljednjem sastanku Sa-vjeta za pomorsku privredu i saobraćaj bilo je riječi o mjerama, koje bi odmah trebalo poduzeti da bi se na autobusnoj stanici zaštitilo putnike od nevremena i drugih neugodnosti. Kao što je poznato, još prije nastupa turističke sezone bilo je odlučeno, da se autobusna stanica sa Po-jane premjesti na obalu, na pro-storu ispred zgrade Narodnog odbora općine. Novom regulacijom grada na tom mjestu je već odredena lokacija za autobusnu stanicu. Zbog pomanjkanja sredstava nije se moglo pristupiti gradnji autobusne čekaonice. Da bi se putnici koliko toliko zaštiti-ili od nevremena, trebalo je u blizini te stаницi pronaći jednu zatvorenu prostoriju. Na ovom sastanku bilo je više prijedloga od kojih se onaj, da se barem zasad koristi prostorija Crvenog kutića Luka i skladišta, činio i-nak najprikladnijim. Međutim, kako je ta prostorija jedina koju posjeduje spomenuto poduzeće za održavanje stručnih tečajeva i predavanja, kao i za razne društvene sastanke, to je ostavljeno poduzeće Luka i skladišta da ono zajednički sa NO-om riješi to pitanje. No bez obzira na donijeto rješenje, zaključeno je da se odmah, uz prethodnu izradu projekta od strane komunalnog poduzeća »Zelenila«, pristupi prvo-etapnim radovima na gradnji a utobusne stanice, pa se sa sigurnošću očekuje da će uz pomoć A-

**OGLAŠUJTE
U
„SIBENSKOM LISTU“!**

Patvorina na indeksu

Govori se, da ove jeseni neće vinu normirao je i druge principi, glavu drugove koji rade u Vinogradarsko - voćarskom poslovnom savezu, zbog priprema za prihvati i obradu grožđa iz ovogodišnjeg obilnog uroda, ako nastave praksom koju su primjenjivali u tekucoj godini. Oni su otkrili doista staru istinu, da za proizvodnju vina dobre gradacije ne treba baš grožđa i osjetili su da je njihov metod - rentabilniji.

I radi te u ovom slučaju nesrete rentabilnosti, na koju su se odlučili, kako kažu, jer im je trebalo sanirati teško financijsko stanje, oni su žrtvovali i princip zbog kojih postoje. Naime, čudno je da se spašava egzistencija jedne organizacije ne-ni, što nesumnjivo potkopava njezin ugled i što je na koncu konca - protuzakonito.

Jer, da se u jednoj uglednoj socijalističkoj privrednoj organizaciji, osnovanoj u svrhu una-prednja poljoprivredne proizvodnje, proizvede u ovoj godini 100.890 litara vina bez upotrebe grožđa, kao i da se u svrhu dalje proizvodnje drži u njezinim skla-dištima velike količine šećera, vinske kiseline, amonijskog fosfata — u najmanju je ruku ap-

zademo, da se upotpunjek i za slamku hvata, ali nitko ne može uveriti, da je jedan Vinogradarsko - voćarski poslovni savez bio u takvoj situaciji, da se nije imalo mogućnosti, da mu se na koji drugi način zakripi džep.

Cudno je, da se oni, kojima je povjerena jedna privredna organizacija, pred kojom su veliki radaci i otvorena perspektiva, danas, kad se na unapređenje poljoprivrede angažiraju velika društvena sredstva, lačaju poslovanja, koje na tako grub način kompromitira napre društva.

Ipak, nije vrag, da zbog ovoga nekoga neće zaboljeti glava, pa se nadamo, da će doći do preorientacije shvaćanja ljudi u Vinogradarsko - voćarskom poslov-

nu savezu i da će ove jeseni grožđe biti sirovina iz koje će se proizvoditi vino i u VVPS... ma

Šibenskoj narodnoj glazbi

Sibenska narodna glazba, o-ta starih čak preko 30 godina i na kojima je potrebno vršiti stalne popravke, Sibenska narodna glazba zbog pomanjkanja finansijskih sredstava nije uspjela već nekoliko mjeseci isplati svirog dirigenta kao i jednog po-moćnog službenika. Unatoč obećanjima odgovornih faktora o dobivanju dotacija i to veoma skromne, do danas nije isplaćen jedan dinar. To je konstatirano na posljednjem sastanku upravnog odbora, kada je izvršena analiza dosadašnjeg rada i materijalnog stanja. S obzirom na te činjenice na odgovornim aktorima je da čim prije udovolje željama i pogomnu nasto-jaju ove institucije kako bi mogla dalje nesmetano i što uspješnije djelovati. Jer, u protivnom, kako su to izjavili neki članovi upravnog odbora, može lako doći do prestanka rada ove itekako potrebne društvene ustanove. Mišljenja smo ipak da će mjerodavni pružiti potreban pomoć, kako su to i ranije, uvek, kad je trebalo, i pružali.

»SIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Sibenik

Uredništvo: Sibenik — Ulica

Direktor: Marko Jurković

Glavni i odgovorni urednik:
N I K O L A B E G O

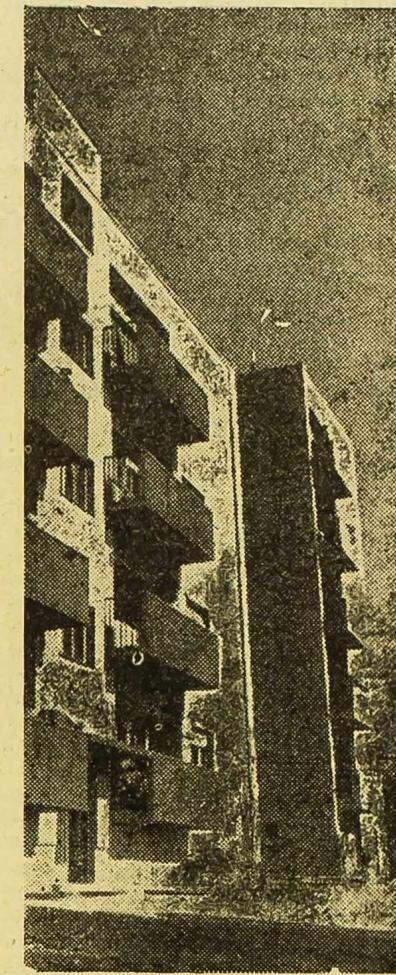
Uređuje redakcijski kolegij
Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62

Tekući račun: Komunalna ban-ka Sibenik broj 435-70-1-7

Rukopisi se ne vraćaju

Preplata za tri mjeseca 130.
za pola godine 260. a jednu godinu 520. Din.

Tiskat: »STAMPA« - Sibenik

film od srijede do srijede

Lijepa mlinarica

TALIJANSKI FILM. REŽIJA: MARIO CAMERINI

Poslijep »Mlina ljubavi«, koji smo nedavno gledali, evo još jedne verzije priče o lijepoj mlinarici. Sophia Loren, Vittorio de Sica, Marcello Mastrojani i Paola Stoppa su samo dovoljni da nas privuku u kino, ali i nedovoljni da nas zadovolje, ako moraju da izvode plitku lakrdiju i natjeravaju gledače na smijeh previše jeftinim egzibicijama. Radnja doduše teće glatko, pojedine situacije su režijski vrlo vještost postavljene i realizirane, tu i tamo se nastojalo biti i malo satiričan na račun gluposti okupatorske vlasti, mjestimično smo se i nasmijali, ali ipak je sve više manje prazno i nai-novo, a da bi naročito vrijedilo, osobito rasplet kojim dirigira guvernerova žena, koja sve dovodi na svoje mjesto na način koji nas podsjeća na priče za djecu. Samo Sophia Loren uglavnom paradira sa svojim grudima, dok nas Vittorio de Sica, iako već dobro poznatim, manirama galantnog zavodnika, ipak uspijeva nasmijati.

Ulica snova

FRANCUSKI FILM. REŽIJA: RENE CLAIR

Film dostojan imena svog stvaraoca. Sam scenario, naročito dijalozni puni poetičnosti i duha, predstavlja veliku vrijednost, a u rukama Renea Claira on je dobio gotovo savršenu realizaciju, koja spada među najljepše što smo u zadnje vrijeme vidjeli. Koliko osjećaja i ljubavi prema čovjeku mora imati u sebi onaj, koji je u stanju da na onako fin način satka priču o običnim, naivnim i prostodušnim ljudima s periferije, čiji život nam izgleda tako siromašan i beznačajan, a koji u sebi nose toliko topline i urođene, nepokvarene, gotsvo djetinjaste čistoće, da su u stanju i da zločincu prikrivaju smatrajući to kao savsim normalnu dužnost, koju i njihova ljudska savjest nalaže. Velike stvari rečene su bez velikih riječi i gesta, na isto tako jednostavan način, kao što su jednostavni i ljudi koji su ih kazali. Zato je ovaj film i djele velikog znanja i iskustva, zato on i djeluje na nas svom snagom svoje umjetničke vrijednosti. Glumci, a posebno Pierre Brasseur, uvjerljivošću kojom su tumačili svoje uloge, uvelike su za ovo zasluzni.

Zadatak majora Leksa

AMERIČKI FILM. REŽIJA: ANDRE DE TOTH

Različite opizode iz rata između Sjevera i Juga već su dosta obilato korištene u mnogim filmovima, naročito westernima. »Zadatak majora Leksa« treba je da prikaže udaranje temelja kontraobavještajne službe u vojski SAD. Količko ono što je prikazano u filmu odgovara stvarnim činjenicama nije nam poznato, ali je prikazano na jedan zaista interesantan, uzbudljiv i napet način, tako da je ovaj film u stanju da u potpunosti zadovolji one koji sve to od westerna traže. Dvostruka igra majora Leksa i otkrivanje špijuna u redovima sjevernjačke vojske, glavni su momenti oko kojih je vješt istrasnenje u mrežu, a ono je klasična akcija u tempsu. Već dugo nismo gledali film, koji vrlo cijelo-vito u sebi sjedinjuje sve ono čime se odlikuje klasični tip westerna i sat i po provedenih pred ekranom proletjeli su za čas.

b

